

מערך שיעורים לכיתה א – הכרות עם חג השבועות

שיעור 1 – תעודת זהות חג השבועות

- פתיחה – נבקש לספר מה הדבר שהתלמידים/ות הכי אוהבים חג השבועות ומדוע.
- פעילות בקבוצות: משחק זיכרון (נספח) – לכל קבוצה כרטיסיות מושגים וכרטיסיות הסברים. על התלמידים/ות להתאים בין מושג להסברו. יש להפנות את תשומת לב התלמידים לכך שלא כל המושגים מוכרים, חלק מהמושגים הינם מנהגים שחלק מהעדות מקיימות בחג.
- איסוף – שאלות מנחות לסיכום
  - אילו מושגים חדשים הכרתם במשחק?
  - ספרו לכיתה על מנהגים נוספים שאתם מכירים מהבית או מחברים אחרים.
  - איזה מנהג תרצו שנקיים בכיתה לקראת החג?

נספח – מושגים והסברים לכרטיסיות

מושג	הסבר
מועד חגיגת החג	ו' בסיון
סיבת ציון החג	1. ראשית קציר החיטה (עליה לרגל והבאת ביכורי החיטה לבית המקדש). 2. מעמד הר סיני – ביום זה, לפי המסורת, ניתנה התורה לעם ישראל.
דמויות ממגילת רות	
רות המואביה	כלתה של נעמי החוזרת עימה ממואב למרות שאינה מחויבת. היא מסייעת בהחזרת האדמה של משפחת נעמי. סבתא רבה של דוד המלך.
נעמי	אלמנת אלימלך מבית לחם, חמותה של רות, החוזרת ליהודה. בעזרת רות ובעז היא מחזירה את אדמת משפחתה, ומעמידה נצר למשפחה.
בועז	נושא את רות לאישה, לוקח תחת חסותו את נעמי ומחזיר אדמות משפחתה. סבא רבה של דוד המלך.
מנהגי החג	
הבאת ביכורים	בהתיישבות העובדת בארץ, נתחדש מנהג הבאת ביכורים מתוצרת האדמה (ואחר-כך גם התעשייה) בטקס מרשים. גם בבתי הספר בהתיישבות הציונית היה נהוג שכל ילד מביא טנא פירות וירקות, והתמורה קודש לקרן הקיימת.
מאכלי חלב וגבינה	נהוג לאכול בשבועות מאכלי חלב וגבינה
מגילת רות	נהוג לקרוא מתוך קלף את מגילת רות בבית הכנסת לפני קריאת התורה.
שבעת המינים	שבעת מיני הפירות שנתברכה בהם ארץ ישראל: "מהם נצטוו להביא ביכורים לבית המקדש". הפכו לאחד מסמלי החג שנתחדש מראשית הציונות בארץ.

<p>נוהגים לא לישון ולעסוק בלימוד בליל החג. התיקון המסורתי מכיל קטעים מהתורה ומהתורה שבעל-פה וקטעים קבליים. בשנים האחרונות נהוג לקיים 'תיקון ליל שבועות' בתכנים חופשיים, כלילה המוקדש ללימוד.</p>	<p>תיקון ליל שבועות: 'משמרה' (בנוסח הספרדי):</p>
<p>מגזרות נייר שנוהגים להדביק על חלונות הבתים במיוחד לכבוד חג השבועות. משלבות חיתוכים דקורטיביים וסמלי חג השבועות.</p>	<p>שושנתות</p>
<p>נהוג לקשט את ריצפת בית הכנסת והבתים בירק, ענפים ופרחים. למנהג זה כמה טעמים אפשריים: זכר לחג הקציר. זכר למתן תורה שהיה בהר הירוק. זכר לנס שנעשה למשה רבנו בין קני הסוף. זכר למדרש בו נמשלה התורה לשושנה בין החוחים.</p>	<p>ירק לשבועות</p>
<p>'עוגות הר סיני', חלות בעלות שבעה קפלים או שבע שכבות כנגד שבעת הרקיעים שה' ירד דרכם לתת תורה לישראל. בעדות שונות נהגו גם לאפות חלות בצורת סולם – עליית משה להר סיני, בצורת לוחות הברית ועוד ...</p>	<p>חלות מיוחדות</p>
<p>נהוג לקרוא את עשרת הדברות בציבור כחלק מן התפילה. זכר לנוהג שהיה קיים בית המקדש.</p>	<p>עשרת הדברות</p>
<p>נוהגים לאכול שני תבשילים: אחד של חלב ומאוחר יותר אחד של בשר לזכר קרבן פסח ולקרבן חגיגה. לכל אחד מהתבשילים לחם משלו כנגד שני הלחם שהקריבו ביום הביכורים.</p>	<p>שני תבשילים</p>
<p>מנהג של יהודי צפון אפריקה שחדר ארצה, לשפוך מים על כל עובר ושב.</p>	<p>מי ישועות</p>
<p>נהוג קרוא טקסט שירה או פרוזה שהוא מעין כתובה בין ישראל לתורה, או בין הקדוש ברוך הוא לישראל, שיום מתן תורה הוא יום הנישואין. (ספרד)</p>	<p>כתובה לחג השבועות</p>
<p>פיוט כתוב ארמית שנאמר לפני קריאת התורה בחג השבועות. (אשכנז)</p>	<p>אקדמות</p>
<p>פיוטים מיוחדים לחג, שעיקר עיסוקם מנין תר"ג מצוות.</p>	<p>אזהרות</p>
<p>מצוות החג</p>	
<p>יום שלא עובדים בו וחוגגים את החג.</p>	<p>שבתון</p>
<p>עליה לרגל, קורבן ושני לחם, תחילת הבאת הביכורים.</p>	<p>מצוות בימי בית המקדש</p>

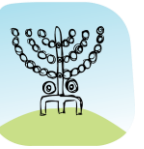
שיעור 2 – שמות החג

- **פתיחה** – נדביק על הלוח שמות החגים (ראש השנה, סוכות, יום הכיפורים, חנוכה, פורים, יום העצמאות, יום הזכרון, יום השואה, פסח...), ונבקש מהתלמידים להסביר מה מקור שמו של כל חג (למיטב ידיעתם/ן). לאחר מכן, נשאל מי יכול לשער מה מקור שמו של שבועות והאם יש לשבועות שמות נוספים?
- **לימוד שמות החג** – נדביק על הלוח את שמות החג השונים (צד ימין בטבלה) ונסביר מה מקור השמות השונים. בסיום נשאל מדוע לדעתכם לחג השבועות כה הרבה שמות? מה זה אומר על חג שיש לו כ"כ הרבה שמות שונים?

שם	הסבר
חג שבועות	החג נחוג שבעה שבועות מפסח וראשית העומר, ומסיים את תקופת ספירת העומר.
חג קציר	תחילת קציר החיטה, והבאת ביכורי חיטה למקדש.
חג ביכורים	ממועד זה מתחילה הבשלת שבעת המינים ומתחילה הבאת הביכורים. החל מראשית המאה הקודמת טקס הבאת הביכורים הוא המאפיין המרכזי של החג.
מתן תורה	על פי המסורת החג הוא מועד מעמד הר סיני ומתן עשרת הדיברות.
עצרת	התכנסות עליה לרגל להבאת הביכורים, וגם החג עוצר את ספירת העומר.
חג החמישים / חג היובל	סופרים חמישים יום מפסח. ספירת שבעה שבועות מקבילה לספירת שבע שנות שמיטה ובסופה שנת היובל.
רגל	אחד משלושת הרגלים.

- **התאמת שמות החג ותמונות (ישנה אפשרות ליותר משם אחד לכל תמונה)** – כל קבוצה תקבל תמונות ותצטרך לרשום לידן איזה משמות החג מתאים לתמונה.
- **נשיר יחד שירי החג (כשהמילים מוצגות על הלוח / על דף)** ונבקש מהתלמידים לזהות לאיזה משמות החג מתקשר השיר. דוגמאות לשירים – סלינו על כתפינו / לוין קיפניס, לחן: ידידה אדמון; מי ברכב / מילים: רפאל ספורטה, לחן: עמנואל עמירן; שיבולת בשדה / מילים ולחן: מתתיהו שלם; מלאו אסמינו בר / מילים: פ. אלעד לחן: דוד זהבי; הללויה /יענקלה גלפז, לחן: מני גל

לאיזה שם משמות החג מתאימה כל תמונה (יכול להיות יותר משם אחד)?